

93 rocznica Bitwy Warszawskiej

► OD REDAKTORA

Przed nami 93 rocznica Bitwy Warszawskiej, która pozwoliła zbudować tożsamość narodową Polaków. Nie tylko uchroniła nas od ponownej utraty wolności, ale przede wszystkim

potrafimy się jednoczyć i stawić czoło przeciwnościom losu. Młode Państwo Polskie rozdierane konfliktami wewnętrznymi, dopiero budujące swoją państwowość było zdolne przeciwstawić się nawałnicy o sile tornada. Trudno wyobrazić sobie dzisiaj jak potoczyłyby się nasze losy i losy Europy gdyby nie zwycięska bitwa pod Radzyminem. Pamiętajmy, że nikt w Europie nie wierzył, że będziemy w stanie się obronić. Po raz

kolejny daliśmy dowód siły ducha i oręża polskiego. Siły Narodu.

Miał ten czas wielu bohaterów. Bezimiennych, którzy oddali swoje życie za ojczyznę. Tych którzy w pierwszych szeregach kulą i bagnietem wykuwali zwycięstwo. Wszystkim im chwala i cześć. Miał bohaterów, których imiona wymieniają wszyscy: Piłsudski, Witos, Rozwadowski, Sikorski, Rydz-Śmigły. Dla mnie cichym bohaterem są chłopcy polscy, którzy na wezwanie Witos, Premiera Rządu Polskiego po raz kolejny „postawili kosy na sztorc” i stanęli w obronie Polski. Dla mnie bohaterem jest Witos, który nie bacząc na różnice i niechęci stanął na wezwanie Piłsudskiego. Wytrzymał presję i potrafił stawić czoło najtrudniejszemu z możliwych zagrożeń dla człowieka, polityka i męża stanu – wojnie. Potrafił poderwać do walki wieś i Polaków.

Oddajmy głos Wincentemu Witosowi i jego odezwie do włościan. Niech te słowa stanowią dla nas codzienne wezwanie do pracy dla Polski. Niech stanowią o sile naszego zaangażowania.

Odezwa „BRACIA WŁOŚCIANIE NA WSZYSTKICH ZIEMIACH POLSKIECH!” wystosowana w pierwszych dniach po objęciu władzy przez Prezydenta Rady Ministrów Wincentego Witos, dzięki któremu szeregi ówczesnej armii masowo zasilili chłopcy. W regularnej, milionowej, największej wówczas w Europie, armii polskiej 70% żołnierzy stanowili chłopcy. Sam Witos również świecił przykładem osobistego zaangażowania i odwagi. Nie opuszczał stolicy i walczących w jej obronie.

(..) Gdyby zaszta taka potrzeba, musimy podjąć walkę na śmierć i życie, bo lepsza nawet śmierć niż życie w kajdanach, lepsza śmierć niż podła niewola. Precz z małodusznością, precz ze zwątpieniem. Ludowi, który jest potęgą, wątpić nie wolno, ani rezygnować nie wolno! Trzeba ratować Ojczyznę, trzeba jej oddać wszystko – majątek, krew i życie, bo ta ofiara stokrotnie się optaci, gdy uratujemy państwo od niewoli i hańby.(..)

Fragment Odezwy do Braci Włościan na wszystkich ziemiach polskich w dniu 30 lipca 1920 r.

Wincenty Witos

W NUMERZE:

- **Miejsca i wydarzenia, gdzie polegli nauczają żywych i ocalonych - kilka słów o współczesnym patriotyzmie str. 2**
- **Rozmowa z Mariuszem Kawą, kandydatem do Senatu RP w wyborach uzupełniających w okręgu nr 55 str. 4**
- **Wakacje na wsistr. 6**
- **Rząd przyjął program pomocy rolnikom poszkodowanym przez klęski żywiołowe str. 8**
- **propozycje zmian w prawie budowlanym oraz w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym str. 9**
- **Leksykon Legend Rocka str. 13**
- **I Ogólnopolski Fetting Festiwal w Baranowie str. 14**

Miejsca i wydarzenia, gdzie polegli nauczają żywych i ocalonych - kilka słów o współczesnym patriotyzmie

► Marek Dyngus

Historia jest świadkiem czasów, światłem prawdy, życiem pamięci, nauczycielką życia

/Cyceron/

Jest mi smutno, że muszę umierać. Powiedźcie mojej babci, że zachowałam się jak trzeba

/Gryps do rodziny z ubeckiego więzienia Danuty Siedzikówny ps. "Inka"/

Historia wciąż dzieli Polaków. Lipiec-wrzesień każdego roku to zwykle miesiące o olbrzymiej wadze historycznej dla naszego kraju oraz czas ogólnopolskich dyskusji. W lipcu 2013 r. obchodziliśmy 70. rocznicę ludobójstwa Polaków na Wołyniu i 68. rocznicę oblawy augustowskiej, w sierpniu 69. rocznicę Powstania Warszawskiego, a we wrześniu 74. rocznicę niemieckiej i radzieckiej napaści na Polskę oraz rozpoczęcia II Wojny Światowej.

Wołyń, a sprawa polska

Zachowane świadectwa, fakty i zdjęcia z rzezi ponad 100 tysięcy ludności polskiej, w tym kobiet i dzieci, dokonanej przez OUN-UPA na Wołyniu przerażają, szczególnie gdy się jest ojcem, mężem, Polakiem. Udokumentowano ponad 150 sposobów zadawania śmierci, z czego najłżejszym, proszę mi wybaczyć taką gradację, była kula z pistoletu. Makabryczne szczegóły i ogrom cierpienia, szczególnie tych najsłabszych, przerażają i wywołują skrajne emocje. Bez odpowiedzi zostaje pytanie, skąd i dlaczego takie okrucieństwo u Ukraińców wobec Polaków?

W 70. rocznicę tego niewyobraźnego ludobójstwa dokonanego na sąsiadach przez sąsiadów – tylko dlatego, że mówili innym językiem – polski Sejm przyjął uchwałę głosami koalicji rządzącej, mówiącą o "czystce etnicznej o znamionach ludobójstwa". Niech każdy we własnym sumieniu, po zapoznaniu się z powszechnie dostępnymi danymi i analizami historyków, odpowie sobie na pytania: Czy były to wystarczające słowa przedstawicieli narodu, którzy są odpowiedzialni za dbanie o jego pamięć?, Czy w polskim Sejmie powinny zasiadać partie polityczne jednogłośnie przeciwne jakiegokolwiek uchwał?, Czy międzynarodowa opinia publiczna dowiedziała się czegokolwiek na temat rzezi wołyńskiej? Według mnie na wszystkie te pytania odpowiedź brzmi NIE.

Dobre stosunki z Ukrainą były pretekstem do „wygładzenia” przekaz i odrzucenia propozycji ustanowienia dnia 11 lipca Dniem Pamięci i Męczeństwa Kresowian. Ludzie ze wschodu nie szanują makiawelizmu, ale jedynie twarde stanowiska i postawy. Całe

szczęście, że z obchodów tej rocznicy nie pozostanie w naszej pamięci jedynie „przepychanka” w polskim Sejmie w kwestii brzmienia uchwały, bagatelizowanie sprawy przez Ukraińców oraz jajka rozbite na garniturze Prezydenta RP w Łucku. To akurat są sprawy smutne, gorzkie i niestety symptomatyczne we współczesnej polskiej polityce. Napawające dumą jest to, że w bardzo wielu miejscach w Polsce obchody rocznicy tego niewyobraźnego ludobójstwa przebiegały z poszanowaniem najwyższych historycznych i patriotycznych standardów.

Edukacja i współczesny patriotyzm

Nie można nie powiązać tych faktów z bezradnością polskich śledczych wobec Rosji w sprawie tragedii smoleńskiej, czy chociażby z bezczelnym zakłamywaniem historii przez Niemców w ostatnich latach i spychaniem na Polaków współodpowiedzialności za hekatombę Holocaustu. Już Cyprian Kamil Norwid pisał, że: „Historia jest siłą. Historię nie tylko stanowią wiarygodne zbiorowiska nagich faktów, ale i pojęcia, jakie naród o swej własnej wyrabia historii”.

Potrzebny jest mocny głos w tej dyskusji polskich elit – Rządu i Prezydenta RP, MSZ, Pełnomocnika ds. Dialogu Międzynarodowego, naukowców, mediów, opinii publicznej, Kościoła, bo czas płynie nieubłagane, świadkowie wydarzeń sprzed 70-80 lat odchodzą. Kto ma tej prawdy bronić i przekazywać ją następnym pokoleniom?

Przyszedł czas na wzmoczoną edukację młodzieży – w szkołach, domach i środkach masowego przekazu – na fundamentalne tematy skąd Polacy pochodzą, kim byli przez wieki, czego doświadczyli, gdzie popełniali błędy, a kiedy i dlaczego przeżywali okresy chwały, męstwa i wielkości. Bo jak mówią: „Naród, który nie zna swej historii skazany jest na jej powtórne przeżycie”, a tego chyba przyszłym pokoleniom nie życzymy, szczególnie w kontekście tak bestialskich wydarzeń jak „Wołyń '43”, czy rosyjska i niemiecka okupacja.

Współczesny patriotyzm to z jednej strony budowanie i chronienie fundamentu społecznego, czyli rodziny, a co za tym idzie normalne, codzienne życie. Ponadto społecznikostwo, zaangażowanie polityczne na rzecz kraju, ale i „małych ojczyzn”, solidność, solidarność społeczna, etyka, humanizm i wartości religijne. A także jak najlepsze wykonywanie swoich obowiązków zawodowych. Kiedyś mówiono „praca u podstaw”.

Z innej zaś strony patriotyzm, to szanowanie i dbanie o prawdę historyczną, docenianie ofiary i wysiłków całych pokoleń dziadów i pradziadów, szacunek dla hymnu, godła i flagi narodowej.

W milionach polskich rodzin znajdujemy historie ludzi walczących o wolność ojczyzny, a obok nich zwykłych ludzi, niezwykle pracowitych, twardych, wychowanych przez ciężkie warunki i czasy w jakich żyli, oddanych rodzinie oraz Dekalogowi. Dobre przykłady zachowań są wszechobecne.

Historia to fundament, na którym należy budować przyszłość. Można się o nią spierać i o niej dyskutować, ale nie można o niej zapominać i o niej nie mówić oraz nie przekazywać potomnym. To dla niektórych truizmy, ale nachełne działania niektórych grup społecznych i środowisk – żeby ten temat Polakom zożydzić, wyszydzić, zakłamać i wyśmiać – są antypolskie oraz bezpośrednio uderzają w szeroko pojmowany interes narodowy i polską rację stanu.

ciąg dalszy strona 3

cd. Miejsca i wydarzenia, gdzie polegli uczą żywych i ocalonych - kilka słów o współczesnym patriotyzmie

► Marek Dyngus

Zakłamywanie historii i atakowanie bohaterów

Tylko w ostatnim czasie przez media przeszły burze szkalujące bohaterskich żołnierzy Szarych Szeregów Tadeusza "Zośkę" Zawadzkiego i Jana „Rudego” Bytnara, a także mjr Witolda Pileckiego uznawanego przez polskich i międzynarodowych historyków za jednego z najodważniejszych żołnierzy ostatniej wojny. Szczególnie bezczelna była antysemicka nagonka na żołnierzy Armii Krajowej związana z emisją w telewizji publicznej niemieckiego serialu, zakłamującego historię i „wybielającego” naszych zachodnich sąsiadów. Znamiennie są głosy szyderstwa i lekceważenia ze strony niektórych komentatorów na temat Żołnierzy Wyklętych i kompletny brak rozliczenia przez 24 lata od odzyskania przez Polskę niepodległości, komunistycznych katów – prokuratorów i pracowników UB, zwalczających po wojnie z wyjątkową zjadłością oraz bestialstwem polskich patriotów. Zupełnie niezrozumiałe w tym kontekście jest organizowanie przez „Gazetę Wyborczą” pod patronatem Prezydenta RP, obchodów święta flagi narodowej, podczas których nie można było ujrzeć narodowych emblematów tylko różowe baloniki, okulary, czapeczki oraz ulotki.

Naród, który nie zna swej przeszłości nie ma szans na napisanie nowej historii

W następnym roku obchodzić będziemy 70. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego, tłumionego również wyjątkowo bestialsko przez niemieckie i ukraińskie oddziały SS, przy zamierzonej bierności Stalina. Miejmy nadzieję, że naprawdę godnie uczymy pamięć, ofiarę i męstwo warszawiaków, harcerzy i żołnierzy państwa polskiego. Powtarzam, można się spierać o sens tej ogromnej narodowej ofiary, tak jak o wiele faktów z przeszłości Polski, ale nie można ich bagatelizować, trywializować i umniejszać ich znaczenia. A wszystkim poległym i żyjącym polskim uczestnikom i świadkom Powstania należy się pamięć i wielki szacunek. Łatwo jest oceniać fakty z dzisiejszej perspektywy, ale wchodząc w skórę ludzi tworzących historię w danym momencie, często kontrowersyjne decyzje stają się oczywiste. Można stwierdzić jedno, że czasy okupacji niemieckiej i rosyjskiej były prawdziwymi czasami próby i honoru, a II Rzeczpospolita potrafiła wychować prawdziwych patriotów. Czy my będziemy w stanie też takich ludzi wychować?

Podobne postawy możemy znaleźć i w teraźniejszości. Harcerstwo przeżywa swój renesans, powstają grupy rekonstrukcyjne i portale oraz gazety o tematyce historycznej skierowane do młodzieży i dorosłych. W dobie zaniku czytelnictwa, książki historyczne trzymają się naprawdę nieźle. Olbrzymią falę uczuć patriotycznych rozbudziło EURO 2012, a na wielu stadionach w kraju można znaleźć odniesienia do bohaterów naszej historii. Niezwykle cenne są patriotyczne postawy znanych polskich sportowców.

Jest olbrzymie zapotrzebowanie na polską historię i polskich bohaterów, również wśród słuchaczy. Rekordy popularności były u nas niekomercyjne i praktycznie nigdzie niegrane albumy: Lao Che „Powstanie Warszawskie”, Pawła Kukiza „Siła i Honor”, polskich raperów, czy Szwedów z grupy „Sabaton”, których utwory „40:1” o bohaterach znad Wisny, „Uprising” o powstańczej Warszawie, czy „Aces In Exile” o bohaterskich pilotach bitwy o Wielką Brytanię powodują dumę i szysbse bicie serca.

Do miana najlepszej płyty 2012 roku nominowany jest album „Morowe Panny”, który powstał pod patronatem Muzeum Powstania Warszawskiego. Jest to projekt muzyczny Darka Malejonka i „Maleo Reggae Rockers” oraz bardziej lub mniej znanych artystek polskiej sceny muzycznej (m.in. Haliny Młynkowej, Kasi Kowalskiej, Mariki, Natali i Pauliny Przybysz, ale także Anii Brachaczek, Ifi Ude,

Marceliny, Lilu, Gonix, Mony, Kasi Malejonek), gdzie patriotyzm przekazywany jest w sposób niezwykle subtelny i przystępny. Na wydanie czeka oczekiwany przez rynek projekt muzyczny tej samej grupy artystów pt. „Panny Wyklęte”, zainspirowany historią Żołnierzy Wyklętych. Patronką płyty jest tragiczna i bohaterska postać 18-letniej w chwili rozstrzelania sanitariuszki 5. Wileńskiej Brygady AK – Danuty Siedzikówny ps. "Inka". Dostępne są już w sieci pierwsze utwory z tego albumu. Piękne, mądre i odważne teksty śpiewające je panie w większości same napisały i zrobiły to w bardzo osobisty oraz przejmujący sposób. To wspaniałe przykłady, jak do młodzieży trafia się z tematami ważnymi, ale trudnymi, z nowoczesnym patriotyzmem.

Czekanie na mjr Pileckiego

Jedną z takich szlachetnych inicjatyw są ekshumacje bohaterów polski powojennej zamordowanych przez komunistów głównie „metodą katyńską”, a potajemnie pochowanych na warszawskich Powązkach. Przy murze na Cmentarzu Wojskowym, gdzie przez lata był kompostownik a potem śmietnik, funkcjonariusze organów „bezpieczeństwa publicznego” w latach 1945-1956 wrzucali i upychali we wspólnych dołach oraz bezcześcili (m.in. poprzez ubieranie ich w niemieckie mundury) ciała pomordowanych żołnierzy polskiego podziemia antykomunistycznego, którzy wcześniej przechodzili bezduszne i brutalne śledztwa.

W pierwszej fazie ekshumacji na kwaterze „Łączka” na powązkowskim cmentarzu wydobyto szczątki 117 osób i zidentyfikowano m.in. ppłk Stanisława Kasznicę ps. „Maszkowski” (ostatniego Komendanta Głównych Narodowych Sił Zbrojnych) oraz żołnierzy Armii Krajowej: kpt Stanisława Łukasika ps. „Ryś”, por. Edmunda Bukowskiego ps. „Edmund”, por. Tadeusza Pelaka ps. „Junak”, Bolesława Budelewskiego ps. „Pług”, Stanisława Abramowskiego ps. „Bury”. Ocenia się, że pochowanych tam było ok. 250 ofiar głównie zamordowanych w więzieniu mokotowskim. Ich oprawy, często żyjący do dziś i pobierający sowite emerytury, śmieją się swym ofiarom w twarz. To niestety wielka plama na honorze III Rzeczpospolitej.

Cierpliwie czekamy na odnalezienie przez młodych archeologów prochów bohaterskiego mjr Witolda Pileckiego, będącego jednym ze znamienitych symboli tamtego pokolenia i wzorem do naśladowania dla potomnych. To o takich ludziach powinny powstawać filmy ukazujące –przez pryzmat ich życia – historię naszego kraju, a będące przeciwwagą dla zakłamywania faktów przez naszych sąsiadów, tak z za wschodniej, jak i z za zachodniej granicy.

Wyżej wymienieni Polacy, pomimo poniesienia najwyższej ofiary z życia, są zwycięzcami w perspektywie dziejów, mimo że ślad i pamięć o nich miała zagać na zawsze.

Życie nie znosi próżni. Historia prędzej, czy później znów zatoczy koło, co przy naszym położeniu geopolitycznym nie wróży najlepiej. I jak uczyć fakty z przeszłości, pomimo paktów, umów, uchwał i sojuszków, Polska znów stanie wobec zagrożenia utraty suwerenności.

Miejmy nadzieję, że szokujące i antypatriotyczne wypowiedzi niektórych współczesnych polityków typu „przyszedł czas, by powiedzieć Polakom, że muszą się wyrzec swojej polskości”, czy „polskość to nienormalność”, zepchną ich wcześniej, czy później na śmietnik historii.

Marek Dyngus

Rozmowa z kandydatem do Senatu RP w wyborach uzupełniających

► ROZMOWA

Poniżej przedstawiamy rozmowę z Mariuszem Kawą, kandydatem do Senatu RP w wyborach uzupełniających w okręgu nr 55.

AK: Panie Mariuszu, rusza kampania wyborcza w wyborach uzupełniających do Senatu RP. Ma Pan już gotowy scenariusz działań ?

Mariusz Kawa: Jeżeli Pani pozwoli to zacznę jednak w innym miejscu. Czy potrzebne są nam te wybory ? Tak stanowi Kodeks wyborczy. Zwolnił się mandat senatorski, to muszą być wybory.

AK: Tak, to niezaprzeczalny fakt, ale ja pytam raczej o coś innego. Pytam o pewną etykę polityczną, czy może raczej granice politycznego cynizmu w z góry określonej rzeczywistości prawno-gospodarczej.

MK: Dość zawile Pan to ujął. Spróbuję wyjaśnić. Patrząc na bieg wydarzeń na Podkarpaciu i w Sejmiku Wojewódzkim z wiosny tego roku, trudno oprzeć się wrażeniu że wybory od których zaczęliśmy naszą rozmowę, są nie tylko konsekwencją zmiany władzy w województwie, ale ta konsekwencja została z góry zaplanowana i przemyślana przez PiS. Na fotel Marszałka Województwa zostaje desygnowany człowiek, który musi zrezygnować z pełnienia obowiązków Senatora RP, a to rodzi konsekwencję wyborów uzupełniających, które w tym województwie PiS zakłada bez problemu wygrać.

AK: Tak, to dość prawdopodobna strategia.

MK: No właśnie. Ten scenariusz dodatkowo uwiarygodnia fakt, że Prawo i Sprawiedliwość niemal natychmiast po wyborze marszałka, jako pierwsze zgłasza swojego kandydata w wyborach uzupełniających do Senatu.

AK: To też prawda, tylko jaki to ma związek z etyką o której Pan mówi ?

MK: Dostyc prosty. PiS pragnie wytworzyć wrażenie społeczne, iż rozpoczęło marsz po władzę w kraju. By to wrażenie podtrzymać, potrzebuje uwiarygodnić się publicznie poprzez realizację z góry zaplanowanych strategii politycznych w miastach i regionach, takich jak wygrywane wybory, np. Rybnik, Olsztyn czy teraz Podkarpacie. Cynizm tej sytuacji polega na tym, że za tą polityczną strategią stoją ogromne pieniądze budżetowe, czyli nasze, które muszą zostać wydane by pomysły te zrealizować. Kilka milionów naszych pieniędzy zostanie wydane w czasie problemów finansowych służby zdrowia, oświaty, pomocy społecznej, bezrobocia, ..., tylko dlatego, że ktoś wymyślił sobie określone igrzyska polityczne. W tym kontekście uważam te wybory za niepotrzebne, a prawo w tym obszarze za mało skuteczne.

AK: Tu jestem gotowa się z Panem zgodzić. Powinna obowiązywać zasada taka jak w ochronie środowiska, czyli „zanieczyszczający płaci”. Wróćmy może jednak do mojego pierwszego pytania o scenariusz kampanii.

MK: Kampanie to zjawiska bardzo dynamiczne i nie można tutaj postugiwać się klasyczną formą scenariusza. My przygotowujemy swoistą „agendę”, kalendarz wyborczy, mając jednak pełną świadomość konieczności dokonywania stałych zmian tego dokumentu.

AK: Planuje Pan jakieś spektakularne akcje, happeningi, grę nazwiskiem ?

MK: Odpowiem pytaniem na pytanie, czy uważa Pani że nazwisko w kampanii wyborczej pomaga czy przeszkadza ?

AK: Pan ma nazwisko wyraźne, mające znaczenie, myślę że to w tej konkretnej sytuacji dobrze.

MK: Również tak uważam, chociaż nie przeceniałbym tego faktu. Chcę przede wszystkim zaproponować wyborcom zdrowy, alternatywny wybór. Chcę pokazać, że w trudnej i skłóconej rzeczywistości dnia codziennego można przedstawić pozytywny pomysł na połączenie sił

w zabieganiu o sprawy ważne dla powiatów tworzących okręg wyborczy 55 i dla całego Podkarpacia. Chcę pokazać, że mam dynamikę, przygotowanie i determinację lepszą od moich kontrkandydatów, oraz że nie sztyd ma największe znaczenie, ale człowiek.

AK: Ładnie pozwiedzane, ale jakie są Pana rzeczywiste atrybuty i co chciałby Pan zrobić jako senator ?

MK: Mam 39 lat, kształciłem się w Polsce i Stanach Zjednoczonych głównie z zakresu gospodarki i ekonomii. Przez kilkanaście lat pracowałem w administracji samorządowej i rządowej na stanowiskach kierowniczych. Znam problemy samorządowe, sytuacje w rolnictwie i problematykę unijną. Płynnie posługuję się obcymi językami i nowoczesnymi narzędziami komunikacji społecznej. Mam ustabilizowaną sytuację rodzinną. Wyznaje tradycyjne dla Podkarpacia i Polski wartości, jak: wiara, rodzina, ojczyzna. Kocham ludzi.

AK: Czym w takim razie chciałby Pan się zająć w Senacie RP ?

MK: Jest wiele spraw. Chcę jednak powiedzieć, że bezsprzecznie kluczowe są dla mnie zagadnienia gospodarcze, a przede wszystkim miejsca pracy. To brak pracy determinuje całą masę problemów społecznych, obawy o przyszłość naszych dzieci, o bezpieczeństwo społeczne, zdrowotne.

AK: Co może na tym polu zdziałać pojedynczy senator ?

MK: Być może wcale nie mało. Musimy sobie uświadomić kilka podstawowych uwarunkowań.

1. Jestem jedynym kandydatem w tych wyborach, który jeżeli będzie wybrany, będzie zasiadał w ławach koalicji rządzącej, czyli miał realny wpływ na decyzje podejmowane przez organy ustawodawcze Państwa.

2. Senat, to organ umocowany do kontaktów z polonią za granicą. Znajomość języków obcych, swoboda współpracy z osobami i organizacjami z zagranicy, nie tylko UE, stwarza realne szanse na skierowanie kapitału inwestycyjnego do naszego regionu. Wyjątkowo chcę się tutaj zaangażować w sprawy Dębicy i powołania w Zawadzie kolejnej podstrefy ekonomicznej.

3. Wybory te, chociaż lokalne, powodują zainteresowanie i zaangażowanie w nie wszystkich polskich elit. To tworzy sytuację, w której już w samej kampanii wyborczej otwierają się dla mojej osoby bardzo szerokie możliwości działania, pojawia się rozpoznawalność i przychylność wielu osób i instytucji. Ten mandat, będzie bardzo mocnym mandatem społecznym. Jestem zdeterminowany by wykorzystał tę moc dla przyspieszenia prac w obszarze zabezpieczeń przeciwpowodziowych m. in. Wisłoki, modernizacji połączeń kolejowych w regionie np. Dębica – Mielec, czy większego wsparcia Państwa w obszarze opieki przedszkolnej. Przedszkola publiczne, powinny być bezpłatne.

AK: Ambitnie. Czytelnicy pytają często o kwestę wieku emerytalnego. Pana zdanie jest takie jak zostało to przyjęte w ostatnio znowelizowanej ustawie ?, 67 lat i nie ma dyskusji ?, Opozycja deklaruje zmiany.

MK: Opozycja deklarować może wszystko, bo jak pokazuje historia bezkarności za obietnice jest zjawiskiem typowym. Ja myślę jednak, że decyzje w tym obszarze mogły być podjęte zbyt radykalnie, szczególnie jak odniesiemy się do wieku emerytalnego kobiet. Jestem przekonany, że żadna formacja polityczna, w najbliższych 10 latach nie zdecyduje się powrócić do stanu jaki mieliśmy przed nowelizacją przedmiotowej ustawy. Jestem jednak pewien, że każda formacja polityczna, jaka w Polsce będzie sprawowała władzę w najbliższych latach, w sytuacji ożywienia gospodarczego, powróci do tego tematu i postara się złagodzić skutki tej ustawy. Nie czas mówić o cyfrach, ale skoro Pani mnie o to pyta, to moje zdanie jest takie, że ustawa jest nazbyt radykalna i trzeba do niej powrócić.

AK: To mnie Pan trochę zaskoczył. Myślałam, że będzie Pan bronił stanowiska koalicji w tym obszarze.

MK: Jestem pragmatykiem.

AK: Serdecznie dziękuje za wywiad.

MK: Dziękuję i do zobaczenia.

Kreowanie za granicą polskich specjalności żywnościowych przez Agencję Rynku Rolnego

► KRAJ

W 2012 r. ARR wygrała przetarg i zawarła umowę z Ministrem Gospodarki na przygotowanie koncepcji oraz realizację branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych w zakresie realizowanego projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych” w ramach poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. W projekt zaangażowani są krajowi producenci i przetwórcy żywności, a działania promocyjne realizowane w latach 2012-2015 są szansą na zaistnienie za granicą polskich specjalności eksportowych, tworzących markę „POLSKA” lub „POLSKA SMAKUJE”.

Możliwości wsparcia polskich przedsiębiorców

Celem działań w ramach branżowego programu promocji ARR jest wykreowanie nowych, silnych marek, które będą rozpoznawalne na świecie i kojarzone z Polską. Sprzyja temu umożliwienie przedsiębiorcom kompleksowej i systematycznej promocji ich produktów za granicą, poprzez m.in. organizację wystąpień/stoisk na wybranych polskich i zagranicznych imprezach targowo-wystawienniczych, organizację udziału w szkoleniach i misjach gospodarczych, wydanie katalogu, ulotek informacyjnych, a także przygotowanie filmu reklamowego. Program obejmuje swoim zasięgiem następujące rynki docelowe: Rosji, Niemiec, Chin, Francji, Ukrainy oraz Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

Działania promocyjne objęte projektem przeznaczone są dla przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność w **sektorze przetwórstwa (mięsa, mleka, owoców i warzyw, kawy i herbaty) oraz w sektorze produkcji (serów, soków z owoców i warzyw, produktów przetworzonych, pieczywa, wyrobów ciastkarskich i ciastek, makaronów, kakao, czekolady i wyrobów cukierniczych, wódki, cydru i pozostałych win owocowych, piwa oraz innych niedestylowanych napojów fermentowanych)**. Branżowy program promocji składa się z dwóch komponentów:

► komponent A – działania skierowane bezpośrednio do przedsiębiorców branży polskich specjalności żywnościowych, polegające na kompleksowej organizacji ich wystąpień na wybranych polskich i zagranicznych imprezach targowo-wystawienniczych oraz udziału w szkoleniach i misjach gospodarczych;

► komponent B – bezpłatne działania promocyjne dla beneficjentów w Polsce i na rynkach objętych branżowym programem promocji, których celem jest promowanie branży polskich specjalności żywnościowych jako całości.

Co już zrealizowano

ARR w 2012 r. w ramach komponentu A zorganizowała udział:

► 10 polskich przedsiębiorców reprezentujących branżę polskich specjalności żywnościowych

w międzynarodowych targach World Food Moscow w Rosji,

► 9 zagranicznych kontrahentów zainteresowanych nawiązaniem współpracy z polskimi przedsiębiorcami w seminarium branżowym podczas ww. targów,

► 8 polskich przedsiębiorców w międzynarodowych targach Sial Paris we Francji,

► 10 polskich przedsiębiorców w międzynarodowych targach Polagra Food w Poznaniu,

► 21 polskich przedsiębiorców w szkoleniu marketingowo-rynkowym dotyczącym specyfiki rynku rosyjskiego francuskiego.

W ramach komponentu B Agencja Rynku Rolnego promowała polskie specjalności spożywcze pod hasłem „Polska smakuje” i markę polskiej gospodarki wśród gości oraz biznesmenów odwiedzających Polskę w okresie turnieju piłkarskiego EURO 2012 na lotnisku Chopina w Warszawie, a także na Gieldzie Rungis w Paryżu. Ponadto podczas targów Polagra Food ARR zorganizowała konferencję pt. „Potencjał eksportowy branży polskich specjalności żywnościowych”, w której udział wzięło ok. 170 uczestników z kraju i zagranicy, w tym polscy przedsiębiorcy, a także dziennikarze i goście z Ukrainy, Rosji, Niemiec, Chin, Francji, Czech, ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich oraz z Kazachstanu.

Przygotowano również: katalogi polskich specjalności żywnościowych (w języku rosyjskim, niemieckim, ukraińskim, francuskim oraz angielskim), opracowanie dotyczące specyfiki branży polskich specjalności żywnościowych (w języku rosyjskim, niemieckim oraz angielskim), jak również ulotki informacyjne (w języku rosyjskim, niemieckim, ukraińskim, francuskim, chińskim oraz angielskim), a także film reklamowy (w języku angielskim).

Wsparcie przedsiębiorców w 2013 r.

ARR zaprasza przedsiębiorców branży spożywczej do wzięcia udziału w tegorocznych, jesiennych imprezach targowo-wystawienniczych:

► **World Food Moscow** (16-19 września, Moskwa, Rosja),

► **Polagra Food** (23-26 września, Poznań, Polska),

► **Anuga** (5-9 października, Kolonia, Niemcy),

► **World Food Ukraine** (30 paździe-

rnika-1 listopada, Kijów, Ukraina),

► **SIAL Middle East** (24-26 listopada, Abu Dhabi, Zjednoczone Emiraty Arabskie).

Dla przykładu w kolejnych edycjach targów World Food Moscow swój udział zapowiedziało już w 2013 r. – 16 firm, a w

POLAND
tastes good

2014 r. – 18 firm reprezentujących branżę produktów przemiału zbóż, dietetycznych produktów zbożowych, makaronów, przetworów mięsnych oraz mięsa, napojów alkoholowych, przetwórstwa kawy i herbaty oraz soków owocowych. Z kolei w dwóch seminariach branżowych swój udział zadeklarowało w 2013 r. – 16 firm, a w 2014 r.

– 18 przedsiębiorców produkujących polskie specjalności żywnościowe.

Podczas każdej z wymienionych imprez targowo-wystawienniczych partnerzy polskich przedsiębiorców będą mieli możliwość poznania nie tylko asortymentu polskich specjalności żywnościowych, lecz także bezpośredniego ich skosztowania w trakcie połączonych z degustacją pokazów kulinarnych. Oferty udziału w tych wydarzeniach są na bieżąco zamieszczane na stronie internetowej ARR pod adresem www.arr.gov.pl w zakładce „Branżowy Program Promocji”, „Aktualne oferty udziału”.

Marek Dyngus

Wakacje na wsi

► KRAJ

Rodzice wyjeżdżacie na wakacje z dziećmi do babci lub cioci na wieś? Jeśli tak, to przeczytaj ten tekst i porozmawiaj o tym z dziećmi. Lektura i chwila zastanowienia

pozwolą twojemu dziecku uniknąć wielu niebezpieczeństw, które zagrażają jego zdrowiu, a nawet życiu. Tłumacząc dzieciom co wolno w ich wieku a co nie.

Jeśli dziecko marzy o tym, aby pomagać podczas prac polowych, pojeździć ciągnikiem, kosić trawę, zbierać grzyby czy jagody – przeczytaj koniecznie i bezpiecznie spędźcie wakacje. Latem na wsi dorośli nie mają czasu, by zajmować się swoimi pociechami. Dlatego tak ważne jest, by dzieci same wiedziały jak uniknąć niebezpieczeństwa. Najmłodszy nie powinien mieć dostępu do chemikaliów. Nie wolno im bawić się ogniem. Maszyny rolnicze powinny mieć zastąpione wszystkie ruchome części. Jednak wypadki wciąż się zdarzają, dlatego trzeba przypominać zasady bezpiecznego zachowania. Państwowa Inspekcja Pracy co roku przygotowuje szkolenia dla dzieci. Dzieci z naszych wsi brały udział w warsztatach mających na celu poprawę bezpieczeństwa letniego wypoczynku. Dzieci bardzo chętnie uczestniczyły w quizie, rozwiązywały krzyżówki i rebusy. Zdobyta w ten sposób wiedza może ocalić im kiedyś życie

Co powinno wzbudzić szczególną uwagę ?

► **Studnia** – dla wielu zupełnie nieznaną urządzenie, w którym jest zazwyczaj woda. Może być głęboka, nawet na kilkanaście metrów w głąb. Bywa czasem wyposażona w kołowrót, który pomaga czerpać wodę wiadrem. Jest szczególnie niebezpieczna, kiedy opadające swobodnie wiadro wprawia korbę w ruch wirujący. Powinna być zabezpieczona solidnym przykryciem przed ciekawskim wzrokiem dzieci, a korba powinna być unieruchomiona dodatkową blokadą.

► **Gnojownik** – zbiornik z gnojowicą (płynna mieszanina odchodów zwierząt gospodarskich i wody). Ciekawość dziecka może skończyć się utonięciem w odkrytym zbiorniku z gnojowicą.

► **Glinianki** – to naturalne, niezabezpieczone zbiorniki wodne w lasach lub na łąkach. Najczęściej mają grząskie i głębokie podłoże z gliny lub torfu. Bardzo niebezpieczne dla wszystkich kąpiących.

► **Rowy melioracyjne** – to szczególna pokusa dla maluchów, które chętnie do nich wbiegają, bo wydaje się bezpieczny i płytki. Niestety, kryje niebezpieczne przedmioty: szkło i odpadki.

► **Oczka wodne** – piękne, kolorowe, z pływającymi kaczkami i żabami są wielką pokusą dla malucha. Stanowią bardzo poważne zagrożenie. Nigdy nie pozwalamy dzieciom na zabawę w takim oczku bez obecności i dozoru osób dorosłych.

Polecam również zwrócić szczególną uwagę na pozostałe źródła zagrożeń. Są to:

► **Ciągniki** – chwila nieuwagi i dziecko znajdzie się pod kołami maszyny. Korzystniej i bezpieczniej jeździć na rowerze, a ciągnik obejrzeć, kiedy nie pracuje.

► **Kombajny** – potężne maszyny, które swoim wyglądem i działaniem wzbudzają zainteresowanie dzieci. Jeśli podczas prac polowych maluch znajdzie się w pobliżu, zastosujcie szczególną ostrożność.

► **Kosiarki** – koszenie trawy to miłe zajęcie. Młodsze dzieci chętnie towarzyszą przy tej czynności. Starsze mogą już pracować same, oczywiście pod czujnym okiem opiekuna i we właściwej odzieży ochronnej.

► **Urządzenie elektryczne** – pamiętajcie o tym, że maluchy są wszędobylskie i chętnie dotykają nieznanego, a bardzo ciekawych przedmiotów, sprawdźcie ich stan bezpieczeństwa, zabezpieczcie lub usuńcie w bezpieczne miejsce. Wszystkie niepracujące urządzenia elektryczne powinny być bezwzględnie wyłączone z prądu.

► **Piły elektryczne i spalinowe** – jeśli musicie korzystać z tych

urządzeń, to zabierzcie z tego miejsca dzieci. Unikną uderzenia odłamkami drewna czy zranienia dłoni lub głowy.

► **Drabiny** – niezwykle przydatne w gospodarstwie i bardzo interesujące dla dzieci. Wspinaczka może skończyć się groźnym upadkiem.

Jakie mogą być jeszcze inne zagrożenia?

Dziecko jest ufnie i ciekawe nieznanego świata i chętnie zaprzyjaźni się z wszystkimi zwierzętami, które spotka na wiejskim podwórku. Bądźcie czujni i razem z dzieckiem przywitajcie Gospodarzy wiejskiego podwórka. Z łatwością rozeznacie te mniej przyjazne.

► **Wiejska droga** – nie ufajcie nawet najbardziej bezludnej drodze i nie pozostawiajcie dziecka bez opieki. Czasami pojazdy i zagrożenia pojawiają się „z kosmosu”.

► **Las** – pachnący, pełen malin, jagód jest zaproszeniem dla każdego, ale pamiętajcie o odpowiednim ubraniu i obuwiu dla siebie i dzieci. Konieczne są kaloski (żmije, ostre trawy, twarde konary) i nakrycia z długim rękawem. Unikniecie ukąszeń komarów, kleszczy i innych bzyczących mieszkańców lasu.

► **Owady, trzmiele, szerszenie, pszczoły** – szczególnie niebezpieczne mogą być ukąszenia, jeśli dziecko jest uczulone na jad tych owadów. W odległych miejscowościach, z dala od szpitala,

dobrze jest kupić przed wyjazdem zestaw przeciwwstrząsowy (po uzgodnieniu z lekarzem lub farmaceutą). Dobrym i sprawdzonym ludowym sposobem jest posmarowanie miejsca ukąszenia sokiem z cebuli.

► **Kleszcze** – po każdej kąpieli sprawdźcie dziecko, być może w zakamarkach ciała ukrył się malutki, ale bardzo niebezpieczny kleszcz. Jeśli zaopatrzy się w specjalną pęsetę do usuwania tych intruzów, unikniecie wizyty u lekarza. Porady babci lub cioci o smarowaniu kleszcza masłem należy zignorować.

► **Bezpańskie psy** – niestety, stanowią plagę wiejskich pól i lasów i mogą być bardzo groźne, szczególnie dla dzieci.

► **Porażenie słoneczne** – jeśli zdarzy się piękne i upalne lato to załóżcie nakrycie głowy, szczególnie małym dzieciom. Pamiętajcie o podawaniu dużej ilości płynów, najlepiej wody. Nigdy nie podawajcie dziecku napoju w puszcze. Najlepiej jej zawartość przelać do przezroczystego naczynia. Wiele owadów np. osy i pszczoły, zwabione aromatem napoju, potrafią wejść do puszki, gdzie są niewidoczne dla nas.

Wakacje to czas radości, wypoczynku, nowych doznań i poznawania ciekawego miejsca. Dzieci najbardziej kochają wyjazdy po przygodę, gdzie bezpiecznie i swobodnie mogą uczestniczyć we wszystkim, co nowe. Podczas wspaniałej, pełnej śmiechu zabawy, zapominają o przestrojach i nam dorosłym powierzają swoje bezpieczeństwo. Nie zawiedzmy ich.

Marzena Kuczyńska

O co chodzi z cłami zaporowymi na fotowoltaikę ?

> KRAJ

firmy przy sprzedaży ogniw fotowoltaicznych. Podczas dochodzenia Komisja ustaliła, że chińskie panele fotowoltaiczne w Europie są sprzedawane po cenie dużo niższej od normalnej wartości rynkowej.

Uznała, że takie ceny wyrządzają znaczną szkodę unijnym producentom. Zgodnie z wyliczeniami Komisji prawidłowa cena sprzedaży chińskich paneli fotowoltaicznych w Europie winna być o 88% wyższa od aktualnej ceny sprzedaży. Zdaniem Komisji ma to znacząco negatywny wpływ na sytuację ekonomiczną producentów europejskich.

Obecnie udział chińskich eksporterów paneli wynosi 80%, a moce produkcyjne stanowią 150% światowej konsumpcji¹. Według Komisji wprowadzenie tymczasowych środków pozwoli zachować 25 tys. miejsc pracy w unijnym przemyśle paneli fotowoltaicznych oraz stworzyć nowe miejsca pracy w tej branży.

W wyniku dochodzenia Komisja Europejska 4 czerwca 2013 r. nałożyła tymczasowe cła zaporowe w wysokości 11,8%. Od dnia 6 sierpnia 2013 r. miała obowiązywać znacznie wyższa stawka w wysokości 47,6% (taki poziom zdaniem KE pozwoli zniwelować szkody ponoszone przez europejski przemysł fotowoltaiczny).

Jednocześnie Komisja Europejska nadal prowadziła rozmowy z Chińską Izbą Handlową oraz chińskimi eksporterami w celu znalezienia rozwiązania zgodnego z art. 8 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego, tak aby można było zawiesić cła tymczasowe i wynegocjować inne rozwiązania.

W wyniku negocjacji pod koniec lipca 2013 r. osiągnięto porozumienie na mocy, którego chińscy producenci mają utrzymywać ceny powyżej minimalnego poziomu, który wynosi 56 eurocentów za jeden watt. Ustalono też, że roczny limit importu to 7 gigawatów.

"To polubowne rozwiązanie, na którym zależało zarówno UE, jak i Chinom. Jesteśmy przekonani, że ustabilizuje ono europejski rynek paneli słonecznych i wyeliminuje szkody, jakie europejski przemysł poniósł z powodu praktyk dumpingowych" – oświadczył po podpisaniu porozumienia unijny komisarz ds. handlu Karel De Gucht.

Porozumienie podpisało dotąd 70 proc. chińskich producentów paneli słonecznych. Reszta będzie zmuszona płacić nadal cła karne.

Na wprowadzenie stałych ceł zaporowych Komisja Europejska nie uzyskała zgody wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej.

Witold Rytwiński

1) www.europa.eu

Polska – kraj miodem płynący

> KRAJ

Historia pszczelarstwa w Europie sięga czasów starożytnej Grecji, a w Polsce tradycje związane z produkcją miodu datuje się na początek XIII wieku. Od tamtego czasu aż do pierwszej połowy XVIII wieku była to dziedzina gospodarki przynosząca duże dochody i ciesząca się odpowiednią estymą. W następnych wiekach nastąpił spadek spożycia miodu, co związane było przede wszystkim z rozwojem przemysłu cukrowniczego.

Pszczelarstwo spełnia szereg istotnych funkcji – pozwala na utrzymanie roślinności wymagającej zapylenia (blisko 70% gatunków roślin należy do owadopylnych), co wpływa pośrednio na zbiór owoców i nasion oraz doskonalenie gatunkowe roślin przez krzyżowe zapylenie. Same zaś produkty pszczelarskie mają zastosowanie w przemyśle spożywczym, kosmetycznym i farmaceutycznym, a miód dzięki unikalnemu składowi biochemicznemu jest znakomitym produktem dietetycznym i leczniczym.

Miód naturalny dzielimy na spadziowy i nektarowy. Do nektarowych zaliczamy miody - rzepakowy, lipowy, gryczany, wielokwiatowy, akacjowy i wrzosowy. Natomiast wśród miodów spadziowych występują - miód ze spadzi iglastej oraz liściastej.

Polska jest krajem o bardzo bogatej i długiej tradycji prowadzenia gospodarstw pasiecznych. Mimo niesprzyjających warunków klimatycznych – krótkiego sezonu i stosunkowo niskiej średniorocznej temperatury – krajowe pszczelarstwo (na szczeblu zawodowym) należy do nowoczesnych, a wytwarzane miody cechuje najwyższa jakość w skali światowej. Wysoka jakość polskiego miodu w istotnym stopniu jest atutem w konkurencji z miodami importowanymi.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej oraz absorpcja środków wspierających gospodarkę pasieczną przyczyniły się do poprawy niektórych aspektów finansowych prowadzenia gospodarstw, a tym samym do polepszenia warunków konkurencyjności podmiotów polskiego sektora miodu.

W Polsce produkcją miodu w 2012 r. zajmowało się prawie 52 tys. pszczelarzy, a szacowana liczba rodzin pszczelich (uli) zwiększyła się w ostatnich latach i obecnie jest ich około 1,3 mln.

Miód cechuje sezonowość sprzedaży - największy popyt odnotowywany jest w okresie jesienno – zimowym, natomiast największa podaż występuje w od lipca do września. Na przestrzeni kilku ostatnich lat produkcja miodu pszczelego w Polsce ulegała wahaniom, co wiązało się zarówno ze zmiennymi warunkami pogodowymi, jak i ze zmianą ilości rodzin pszczelich. W 2012 r.

produkcja miodu pszczelego w Polsce wyniosła 17,2 tys. ton i była o 25% mniejsza niż w roku 2011. Zgodnie z prognozami tegoroczna produkcja miodu będzie wysoka. Szacuje się, że ponad 60% miodu produkowanego w Polsce stanowi miód wielokwiatowy, zaś reszta to miody odmianowe związane z nektarem roślin lub rodzajem spadzi, czyli pochodzeniem surowca, z którego zostały wyprodukowane. Ze względu na mniejsze uprzemysłowienie naszego kraju oraz niższe zużycie środków ochrony roślin, polski miód nie zawiera zazwyczaj substancji szkodliwych (np. metali ciężkich), charakteryzuje się dobrą jakością, jest ceniony przez konsumentów.

Do rozwoju produkcji miodu na przestrzeni ostatnich lat istotnie przyczyniło się szereg czynników, tj. dobrze rozwinięte zaplecze dydaktyczne – naukowe, sprawnie funkcjonujące struktury związkowe pszczelarzy, wysoka jakość produkowanego sprzętu pasiecznego oraz szeroka oferta asortymentowa przy konkurencyjnych cenach krajowego miodu. Natomiast główną słabością polskiego pszczelarstwa w tym okresie było jego rozdrobnienie oraz amatorski charakter, a co za tym idzie mały udział pasiek zawodowych. Również do niekorzystnych czynników należało zaliczyć wysokie koszty produkcji i duży udział importu w podaży krajowej.

W ostatnich latach firmy zajmujące się obrotem miodem przywiązują coraz większą wagę do stosowania instrumentów marketingowych w celu aktywizacji sprzedaży. Jednak instrumenty związane z promocją i reklamą nie są jeszcze powszechne i ustępują sprzedaży bezpośredniej odbiorcom indywidualnym. Innymi, rzadziej spotykanymi metodami aktywizacji sprzedaży są promocje cenowe i degustacje stosowane podczas festynów czy targów żywności.

Wielkość spożycia miodu w danym kraju jest bezpośrednio związana z nawykami żywieniowymi oraz z tradycją jego spożywania. Według GUS, konsumpcja miodu w ostatnich latach utrzymuje się na stałym niskim poziomie nieznacznie przekraczającym 0,4 kg rocznie na mieszkańca (dla porównania konsument w Grecji i w Niemczech spożywa odpowiednio 1,4 kg i 1,1 kg). Duży udział w krajowej konsumpcji mają przeważnie importowane miody tańsze, charakteryzujące się często gorszą jakością. Jest to związane z niską siłą nabywczą dużej grupy konsumentów, którzy kierują się ceną jako podstawowym kryterium przy zakupie. Drugą znaczącą grupę konsumentów stanowią osoby z wyższymi dochodami, którzy nabywają z reguły miody droższe cechujące się wyższymi parametrami jakościowymi. W najbliższych latach, przy rozwoju metod aktywizacji sprzedaży i przy odpowiedniej promocji właściwości zdrowotnych, należy oczekiwać umiarkowanego wzrostu konsumpcji miodu.

Polska jest również tradycyjnym wytwórcą miodów pitnych. Spółdzielnie pszczelarskie w ostatnich latach produkowały 10 – 11 tys. hl tego produktu. Dodatkowo krajowy przemysł spożywczy wytwarza rocznie 1 – 1,5 tys. ton miodu sztucznego.

Martyn Mieczkowski

Rząd przyjął program pomocy rolnikom poszkodowanym przez klęski żywiołowe

► KRAJ

6 sierpnia br. rząd przyjął Program pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2013 r. powodzi, huraganu, gradu lub deszczu nawalnego oraz nowelizację rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań ARiMR (Dz. U. Nr 22, poz. 121 ze zm.).

W ramach programu producenci rolni, którzy ponieśli szkody w 2013 roku w wyniku powodzi, huraganu, gradu i deszczu nawalnego powyżej 30% średniej rocznej produkcji z 3 lat poprzedzających rok, w którym wystąpiły szkody albo 3 lat w okresie pięcioletnim, będą mogli ubiegać się o:

► kredyty preferencyjne na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej oraz ze środków Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o poręczeniu lub gwarancje spłaty tych kredytów,

► odroczenie terminu płatności składek na ubezpieczenie społeczne i rozłożenie ich na dogodnie raty przez Prezesa KRUS. Możliwe będzie także umarzenie w całości lub części bieżących składek, na indywidualny wniosek rolnika, w którego gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, huragan, grad lub deszcz nawalny,

► odroczenie i rozłożenie na raty płatności z tytułu umów sprzedaży i dzierżawy nieruchomości z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa przez Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych,

► pomoc w wysokości 100 zł na 1 ha upraw rolnych lub 10 zł na 1 m² upraw znajdujących się w tunelach foliowych lub szklarniach, kwalifikujących się do likwidacji,

► zastosowanie ulg w podatku rolnym za 2013 r. przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast.

Kwota pomocy będzie pomniejszona o połowę, jeżeli producent rolny w dniu wystąpienia powodzi, huraganu, gradu lub deszczu nawalnego nie miał ubezpieczonych, co najmniej 50% upraw rolnych lub zwierząt gospodarskich, od co najmniej jednego z ryzyk: suszy, powodzi, gradu, huraganu, ujemnych skutków przezimowania, przymrozków wiosennych, deszczu nawalnego, piorunu, obsunięcia się ziemi lub lawiny.

Nowelizacją rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa:

1. wprowadzono możliwość realizacji określonego w Programie pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2013 r. powodzi, huraganu, gradu lub deszczu nawalnego wsparcia w formie pomocy w wysokości 100 zł na 1 ha UR lub 10 zł na 1 m² oraz dopłat do kredytów na wznowienie produkcji rolnej;

2. uproszczono procedurę ubiegania się o kredyt na wznowienie produkcji rolnej, polegającą na zrezygnowaniu z:

► wydawania zgód przez ministra właściwego do spraw rolnictwa na uruchomienie tych kredytów,

► wydawania przez wojewodów rolnikom opinii o zakresie i wysokości szkód.

Producent rolny będzie musiał uzyskać od wojewody jedynie potwierdzenie na protokole wystąpienia szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawiska atmosferyczne;

3) umożliwiono ubieganie się o preferencyjne kredyty na wznowienie produkcji rolnej po szkodach spowodowanych przez niekorzystne zjawiska atmosferyczne producentom rolnym, w gospodarstwach, w których szkody nie przekroczyły 30% średniej rocznej produkcji rolnej z ostatnich 3 lat poprzedzających rok, w którym poniesiono szkody - w ramach pomocy de minimis. Kredyt w formule de minimis będzie udzielany na podstawie protokołu oszacowania

szkód;

4) umożliwiono udzielanie wsparcia dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane wystąpieniem powodzi, huraganu, gradu lub deszczu nawalnego w 2013 r. w wysokości poniżej 30% średniej rocznej produkcji rolnej, w ramach pomocy de minimis w rolnictwie.

Zgodnie z przepisami znówelizowanego rozporządzenia pomoc w wysokości 100 zł na 1 ha upraw rolnych lub 10 zł na 1 m² upraw znajdujących się w tunelach foliowych lub szklarniach, kwalifikujących się do likwidacji będzie przyznawana w drodze decyzji administracyjnej Kierownika Biura Powiatowego Agencji właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę producenta rolnego.

Wysokość pomocy będzie ustalana jako iloczyn powierzchni upraw rolnych, na których wystąpiły szkody w wysokości kwalifikującej uprawę do likwidacji oraz stawki pomocy wynoszącej 100 zł na 1 ha zniszczonej uprawy rolnej lub 10 zł na 1 m² zniszczonych upraw w szklarniach lub tunelach foliowych.

Wydatki na wypłatę dla rolników środków z Programu (100 zł na 1 ha upraw rolnych lub 10 zł na 1 m² upraw w tunelach foliowych lub szklarniach) zaplanowano w wysokości 89,35 mln zł.

Wnioski o pomoc będzie można składać dzień po ogłoszeniu rozporządzenia w Dzienniku Ustaw do dnia 30 września 2013 r. - na formularzu, który zostanie udostępniony przez ARiMR.

Źródło: ARiMR

W wyniku tegorocznych klęsk żywiołowych ucierpiało 100 tysięcy gospodarstw.

Pożegnanie Wakacji w Grodzisku Mazowieckim

Zapraszamy w sobotę 31.08.2013 od godz. 16.00-tej na imprezę plenerową p.t. "Pożegnanie wakacji", która odbędzie się na placu przed Centrum Kultury

W programie m.in.:

16:30 – 17:30 koncert dla dzieci „Akademia Pana Kleksa”

17:50 – 18:50 koncert zespołu Live Cover band

19:00 – 20:00 koncert zespołu Etna Kontrabande

20:15 – 21:30 koncert zespołu IRA

Dodatkowe atrakcje na placu

• Zamek Króla Maciusia

• Twórczy Kącik

• Malowanie buziek

• Fryzjerkowo

• Zabawy animacyjne i sportowe

• Dmuchane wesołe miasteczko

Propozycje zmian

► PSL

Poniżej przedstawiamy propozycje zmian w prawie budowlanym oraz w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w celu usprawnienia procesu inwestycyjnego jakie przedstawił Naczelnemu Komitetowi Wykonawczemu, członek Rady Naczelnej Grzegorz Benedycki.

PROPOZYCJE ZMIAN

w prawie budowlanym oraz w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w celu usprawnienia procesu inwestycyjnego

Prawo budowlane

► W zakresie udzielania informacji nt. możliwości realizacji inwestycji

1. Wprowadzenie obowiązku organów administracji udzielania wiążących informacji na temat możliwości realizacji zabudowy zgodnie z przedstawioną koncepcją, aby nie zmuszać inwestorów do opracowywania kosztownych projektów budowlanych przed rozstrzygnięciem czy inwestycja jest w ogóle możliwa do realizacji. Chodzi o interpretację planów zagospodarowania przestrzennego i innych przepisów techniczno-budowlanych (patrz postulat likwidacji decyzji o warunkach zabudowy w części „Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne” poniżej).

2. Dopuszczenie wstępnego zatwierdzenia projektu zagospodarowania terenu na żądanie inwestora, przed opracowaniem projektu budowlanego dla obiektów kubaturowych.

► W zakresie odpowiedzialności organów administracji za działania niezgodne z prawem

1. Wprowadzenie obowiązku uzyskania aktualnych map, uzgodnień i opinii przez organ, którego decyzja niezgodna z prawem spowodowała utratę ich aktualności (na koszt tego organu).

2. Uproszczenie zasady odpowiedzialności urzędniczej za szkody i błędy wywołane przedłużaniem postępowania na skutek: bezzasadnego zawieszania spraw z urzędu, wydawania wadliwych decyzji w I instancji (nieostatecznych).

► W zakresie opinii rzeczoznawców sanitarno-epid. i ppoż. w procesie uzyskiwania pozwolenia na budowę i na użytkowanie

1. Pozwolenie na budowę musi być dokumentem wiążącym zarówno inwestora jak i służby powiatowe odbierające budowę.

2. Po wydaniu pozwolenia na budowę, opinia rzeczoznawcy san-epid i ppoż. MUSI BYĆ HONOROWANA przez powiatowe służby odbierające budowę i egzekwujące zgodność wykonania z projektem.

3. Niezgodność projektu z przepisami san-epid i ppoż. może być kwestionowana tylko przed wydaniem pozwolenia na budowę.

- Wydział Architektoniczno-Budowlany Starostwa Powiatowego (WAB) może zlecić własną ekspertyzę projektu w zakresie zgodności z przepisami san-epid i ppoż (w obrębie obecnego czasu rozpatrywania wniosku)

- W przypadku niezgodności, projekt jest drogą postanowienia odsyłany do poprawy

- Inwestorowi przysługuje odwołanie od postanowienia do II instancji (czas rozpatrywania odwołania ograniczony)

- W przypadku stwierdzenia bezpodstawności postanowienia wprowadzić odpowiedzialność odszkodowawczą za opóźnienie procesu inwestycyjnego

4. Ewidentna (a nie interpretacyjna) niezgodność projektu z przepisami san-epid i ppoż. mimo wszystko wykryta w czasie odbioru obciąża WAB w zakresie odpowiedzialności administracyjnej (to WAB wydał pozwolenie na budowę), a inwestora w zakresie konieczności przywrócenia zgodności (to w jego projekcie jest błąd).

- Inwestor może dochodzić na drodze sądowej odszkodowania od rzeczoznawcy, który spowodował opóźnienie procesu inwestycyjnego, błędnie opiniując projekt

- WAB akceptuje projekt zamienny w trybie przyspieszonym (a nie w obecnym trybie identycznym jak przy nowym wniosku o pozwolenie na budowę)

5. Wszyscy rzeczoznawcy powinni posiadać ubezpieczenie OC (nie tylko ci, którzy są zrzeszeni), tak jak np. rzeczoznawcy samochodowi.

6. Możliwość otrzymania akceptacji san-epid i ppoż od służb powiatowych za opłatą przed złożeniem wniosku o pozwolenie na budowę.

7. Odformalizowanie czynności zgłoszenia zakończenia budowy obiektów niewymagających pozwolenia na użytkowanie, przez oparcie jej na oświadczeniu inwestora o wykonaniu budowy zgodnie z projektem.

8. Doprecyzowanie przepisów o zgłoszeniu budowy, tak aby nie było wątpliwości co do sposobu obliczania 30-dniowego terminu rozpoczęcia budowy.

► W zakresie zmian w projekcie w trakcie budowy

1. Powiększenie katalogu odstępstw nieistotnych.

2. Ograniczenie dokumentacji projektu zamiennego jedynie do części zmienianych, bez obowiązku załączania dokumentów uprzednio załączonych do projektu pierwotnego.

3. Dwutygodniowy tryb rozpatrywania wniosków o akceptację zmian w trakcie budowy (brak odpowiedzi oznacza akceptację i przyjęcie zmian).

► W zakresie pozwoleń na wjazd z drogi publicznej

1. Pozwolenie na budowę powinno być automatycznie pozwoleniem na wykonanie wjazdu z drogi publicznej, a zarządcą ruchu powinien być zarządca drogi (w przypadku gminy jest to obecnie starosta, a nie wójt lub burmistrz).

2. Zakaz wykonania dodatkowego wjazdu jedynie wtedy, gdy występuje realne zagrożenie bezpieczeństwa.

► Eliminacja innych barier:

1. Dowolna interpretacja urzędników nt. co stanowi kompletną dokumentację projektową.

2. Niejednoznaczna wykładnia §10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ZUDP, dotyczącego uzgadniania

(a raczej braku konieczności uzgadniania sieci stanowiących przyłącza do budynków i leżących na działkach będących we władaniu inwestora).

cd. Propozycje zmian

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

▶ Zapewnienie rzeczywistej ochrony ładu przestrzennego

1. Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego województw z uwzględnieniem etapowania liniowej infrastruktury ponadlokalnej (korytarze przesyłowe i trasy komunikacyjne) w skali wymaganej dla sporządzenia Studium.
2. Opracowanie zasad lokalizacji i budowy ponadlokalnych inwestycji liniowych w sposób zabezpieczający przed obstrukcją władz lokalnych, przy jednoczesnej gwarancji rekompensaty dla gminy za skutki budowy tych inwestycji.

▶ Likwidacja decyzji o warunkach zabudowy

1. Dopuszczenie lokalizacji nowej zabudowy wyłącznie na terenach zurbanizowanych, w trybie pozwolenia na budowę wydanego na podstawie szczegółowych przepisów urbanistycznych stanowiących akt prawa miejscowego (nowy dokument planistyczny), oraz na terenach przeznaczonych pod urbanizację w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

2. Sporządzanie Studium w układzie etapowym i wariantowym ze wskazaniem terenów zurbanizowanych, przeznaczonych pod urbanizację oraz terenów bez zabudowy.

- tereny pod urbanizację powinny być etapowane z zapewnieniem realizacji infrastruktury inżynierskiej, komunikacyjnej i społecznej
- nie można wyznaczać nowych terenów pod urbanizację bez zapewnienia źródeł finansowania wskazanych np. w „Wieloletnim planie inwestycyjnym”
- wprowadzenie obowiązku sporządzania prognozy skutków finansowych do Studium z uwzględnieniem etapowania
- wprowadzenie obowiązku sporządzania planów miejscowych dla terenów pod urbanizację i wzmocnienie roli prognozy skutków finansowych uchwalenia planu miejscowego z uwzględnieniem etapowania

▶ Wprowadzenie uzgodnienia projektu planu zagospodarowania przez wojewodę (na etapie uzgodnień), aby uniknąć uchyleń na etapie weryfikacji uchwalonego planu

▶ Alternatywnie, pilne wprowadzenie następujących SZCZEGÓŁOWYCH KOREKT w obowiązującej ustawie z 27 marca 2003 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

1. Art. 11 ustawy ustala procedurę sporządzania Studium. W pkt. 6 wymienione są organy i instytucje właściwe do opiniowania i uzgadniania Studium. Brak jest, tak jak w art. 17 pkt. 6 lit. b, przywołania „organów właściwych do uzgadniania projektu planu na podstawie przepisów odrębnych”. A przecież, chociażby w ustawie o ochronie przyrody, jako uzgadniający Studium wymieniony jest Dyrektor Parku Narodowego i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Pominęto również zarządców dróg.

2. Wprowadzenie obowiązku opiniowania Studium (tak jak to było w ustawie o planowaniu przestrzennym z 12 lipca 1984) przez organy właściwe w sprawach ochrony gruntów rolnych i leśnych, w zakresie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. To skróciłoby procedurę sporządzania planu zagospodarowania.

3. Brakuje doprecyzowania, tak jak w przypadku art. 17, kolejnych czynności i sposobu postępowania w przypadku uwzględnienia uwag i konieczności powtórzenia procedury. Rozbieżne orzecznictwo sądowe potwierdza ten brak precyzji.

4. W art. 10 ust. 2 pkt. 1 brakuje wyspecyfikowania wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów. Brak jest odniesienia do wskaźników dotyczących kształtowania zabudowy, a orzecznictwo sądowe potwierdza ten brak precyzji. A jednak kształtowanie gabarytów zabudowy, zwłaszcza jej wysokości jest jednym z podstawowych elementów kształtowania ładu przestrzennego. Ład przestrzenny to zharmonizowany układ różnych elementów w przestrzeni.

5. W art. 15 pkt. 6 wymieniono do obowiązkowego określenia między innymi minimalne i maksymalne wskaźniki intensywności zabudowy. Takie wskaźniki powinny być ustalane w zależności od potrzeb.

- Zmieniły się przepisy dotyczące odległości między budynkami oraz między budynkami, a innymi elementami zagospodarowania terenu. Pozwalają na bliższe usytuowanie budynków i większą gęstość zabudowy

- Zrezygnowano z wymagań uzależniających wielkość elementów zagospodarowania działki (np. terenów zieleni i rekreacji) od liczby mieszkańców

- Nastąpiły zmiany sposobu projektowania zespołów mieszkaniowych. Problem zapewnienia miejsc stałego postoju samochodów nie jest rozwiązywany wyłącznie w postaci terenochłonnych parkingów naziemnych, lecz coraz powszechniej w postaci garaży podziemnych. „Zwolniona” dzięki temu powierzchnia terenu może być wykorzystana w celu zwiększenia intensywności zabudowy pod warunkiem nie pogarszania komfortu przestrzennego i prawidłowego nasłonecznienia.

6. W art. 15 ust. 3 pkt. 10 należy uzupełnić ustalenia dla nowo wydzielonej działki budowlanej o szerokość tej działki, zgodnie z powszechną praktyką gmin.

7. W art. 61 ust. 1 pkt. 5 należy dopuścić jako podstawę dla ustalania warunków zabudowy również przepisy odpowiednich rozporządzeń, a nie tylko przepisy ustaw. Orzecznictwo sądowno-administracyjne wyklucza zastosowanie przepisów rozporządzeń do ustalania warunków zabudowy. Powoduje to, że np. nie można odmówić ustalenia warunków zabudowy dla działki z dostępem do drogi publicznej ścieżką o szerokości 2m, albo strefa sanitarna od cmentarza obowiązuje tylko w dniu zakładania cmentarza.

▶ Wprowadzenie obowiązku wzajemnej kompatybilności definicji, w szczególności Prawa budowlanego, ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o gospodarce nieruchomościami i Prawa wodnego.

**Burmistrz Grodziska Mazowieckiego
Grzegorz Benedykciński**

Lipiec 2013

Światowy problem marnotrawienia żywności

► KRAJ

Ekspertcy prognozują, że do 2050 r. nastąpi wzrost światowej populacji z 7 do 9 mld ludzi, co spowoduje konieczność zwiększenia dostaw żywności o co najmniej 70%, a w bliższej perspektywie – o ok. 50% do 2030 r. Ocenia się, że szczególnie ważnym działaniem w zwalczaniu światowego głodu i w rozwiązaniu problemu wzrostu popytu na żywność jest walka z ograniczeniem jej marnotrawienia. Co roku na świecie marnuje się 1/3 produkowanej żywności nadającej się do spożycia (ok. 1,3 mld ton).

Skala problemu

Według danych m.in. Parlamentu Europejskiego i FAO, w Europie z jednej strony marnuje się rocznie 89 mln ton żywności (ok. 179 kg na osobę), a z drugiej – 79 mln osób, tj. ok. 15% obywateli UE, żyje poniżej progu ubóstwa. Jeśli nie zostaną podjęte dodatkowe działania lub środki zapobiegawcze, do 2020 r. całkowita ilość marnotrawionej żywności wzrośnie o 40% do ok. 126 mln ton. Szacuje się, że na świecie liczba osób spożywających nadmierne ilości żywności odpowiada liczbie osób niedożywionych. Natomiast niedożywienie zagraża obecnie ok. 1 mld osobom na świecie, a od 1974 r. marnotrawienie żywności na świecie wzrosło o 50%.

Niezwykle ważnym aspektem w rozwiązaniu tego ważnego problemu jest uzmysłowienie sobie, że marnotrawienie żywności obywa się we wszystkich etapach łańcucha żywnościowego (od produkcji rolnej po magazynowanie, obróbkę, dystrybucję, gospodarowanie i konsumpcję), ale w Europie oraz Ameryce Północnej żywność marnotrawiona jest przede wszystkim na etapie sprzedaży i konsumpcji, w przeciwieństwie do krajów rozwijających się, gdzie straty najczęściej pojawiają się na etapie produkcji, zbiorów, przetwarzania i transportu. Wynika to z tego, że w państwach przemysłowych obserwuje się nadprodukcję i „nadkonsumpcję” żywności, podczas gdy w krajach rozwijających się powodem jest brak zaawansowanych technik rolnych, skutecznych systemów i infrastruktury transportu (np. łańcucha chłodniczego) oraz magazynowania. Dla porównania mieszkańcy Europy i Ameryki Północnej marnują od ok. 95 do 179 kg żywności rocznie na osobę, a konsumenci w Afryce Subsaharyjskiej – 6-11 kg.

Trzeba również zaznaczyć, że problem marnotrawienia żywności należy rozpatrywać z jednej strony pod względem etycznym, gospodarczym, społecznym i żywieniowym, a z drugiej strony – pod kątem zdrowotnym i środowiskowym. Nadmierne kupowanie żywności prowadzi do jej marnowania oraz do charakterystycznych dla bogatych krajów chorób związanych z otyłością (choroby układu krążenia, nowotwory), co związane jest z dietą zbyt obfitującą w tłuszcze i białka. Ponadto zalegające duże ilości niespożytej żywności mają niebagatelny wpływ na globalne ocieplenie, gdyż wydzielają metan, będący gazem cieplarnianym kilkadziesiąt razy silniejszym niż dwutlenek węgla. Szacuje się, że cała marnowana żywność w UE jest źródłem 170 mln ton CO₂ rocznie. Do wytworzenia 1 kg wołowiny wykorzystywane jest 5-10 ton wody, a produkcja 1 kg żywności towarzyszy emisja do atmosfery średnio 4,5 kg CO₂.

Przytoczone dane pokazują olbrzymią skalę problemu. W związku z tym diagnoza jest prosta – ograniczenie marnotrawienia żywności przyczyniłoby się do zwiększenia wydajności użytkowania gruntów, ulepszenia gospodarki wodnej i zapewnienia korzyści całemu sektorowi rolnictwa i środowisku naturalnemu w skali światowej. Miałoby również istotny wpływ na walkę z niedożywieniem na obszarach rozwijających się oraz na nadmierną konsumpcję w krajach przemysłowych.

Geneza i przyczyny problemu

Szukając przyczyn marnotrawstwa żywności na tak globalną skalę, jak to ma miejsce obecnie, wskazuje się m.in. na niewłaściwe działania polityczne. W poprzednich dekadach, kiedy produkcja żywności utrzymywała się na wysokim poziomie, zapobieganie jej marnotrawieniu nie było priorytetem, co doprowadziło do częstszego występowania tego zjawiska na wszystkich etapach łańcucha dostaw żywności. Ponadto ocenia się, że obok niewłaściwych technik rolnych i niewłaściwego przechowywania, marnotrawienie żywności jest spowodowane takimi czynnikami jak: nadprodukcja, błędne określenie grupy docelowej produktu (niedostosowany rozmiar lub

kształt do konsumenta), pogorszenie jakości produktu lub jego opakowania, złe reguły sprzedaży (problemy dotyczące wyglądu lub wadliwego opakowania), nieodpowiednie

zarządzanie zapasami lub strategią marketingową, a także dokonywanie niewłaściwych wyborów i niedostateczna świadomość o problemie konsumentów. Ponadto, dla przykładu, niektóre państwa członkowskie UE zakazują sprzedaży żywności poniżej kosztów

www.proskieradio.pl

produkcji, tym samym odbierając detalistom możliwość sprzedaży konsumentom świeżej żywności niesprzedanej w ciągu dnia po niższej cenie. Wskazują się, także na to, że wiele bioodpadów powstaje w: przemyśle spożywczym, handlu (m.in. zbyt wygórowane normy handlowe), restauracjach, placówkach opieki zdrowotnej, szkołach i innych tego typu instytucjach zbiorowej konsumpcji żywności.

Środki zaradcze – polityka zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Zwiększenie efektywności łańcucha dostaw żywności („od pola do stołu”) stało się jednym z priorytetów w ramach wspólnej polityki europejskiej. W szybszym i skuteczniejszym dostosowaniu podaży do popytu ma pomóc zaangażowanie wszystkich uczestników łańcucha rolno-spożywczego oraz skupienie się na wszystkich przyczynach marnotrawienia żywności w poszczególnych jego sektorach. Parlament Europejski i Komisja Europejska, przy współpracy z FAO i z możliwie jak największą liczbą podmiotów krajowych, zobligowały się do określenia wspólnych celów w zakresie ograniczenia marnotrawstwa żywności na świecie i przyjęcia skoordynowanej strategii wspieranej konkretnymi działaniami, opierając ją na wymianie najlepszych praktyk i wiedzy na szczeblu europejskim i krajowym, tak aby poprawić koordynację w tej sprawie pomiędzy państwami.

Poprawę wydajności łańcucha rolno-spożywczego można osiągnąć przez zachęcenie i wezwanie wszystkich zainteresowanych podmiotów do większej współodpowiedzialności i koordynacji w celu dalszej poprawy produkcji, logistyki, transportu, zarządzania zapasami i sposobami pakowania.

Z pewnością dobrymi rozwiązaniami są: działania na rzecz modernizacji wyposażenia i infrastruktury sektora rolniczego (w celu zmniejszenia strat plonów i wydłużenia okresu przydatności żywności do spożycia, działania w zakresie inwestycji w obszarze badań, nauki, technologii, edukacji, kampanii informacyjnych i innowacji w rolnictwie, a także edukowanie konsumentów, zachęcanie do przyjmowania przez nich bardziej odpowiedzialnych i świadomych zachowań. Rozwiązaniem jest także redystrybucja nadpodaży żywności na rzecz grup obywateli, których dochód nie przekracza progu dochodu minimalnego i którzy nie dysponują środkami na ich zakup oraz przeznaczenie jej nadwyżek na karmę dla zwierząt.

Dobrym panaceum na zaistniałe problemy jest stworzenia większej liczby zakładów przetwarzających bioodpady, prowadzenie w gospodarstwach domowych zbiórki odpadów (kompostowanie) i przetwarzanie bioodpadów w rolnictwie (szczególnie poprzez biogazownie, gdyż recykling bioodpadów lub wykorzystanie w wytwórniach biogazu jest znacznie bardziej ekologiczny niż spalanie).

cd. Światowy problem marnotrawienia żywności

► KRAJ

Według Parlamentu Europejskiego niezwykle ważne jest także doprecyzowanie znaczenia oznaczeń dat na etykietach produktów spożywczych (tj. „najlepiej spożyć przed”, „data przydatności do spożycia”, „spożyć do”), w celu zmniejszenia niepewności konsumentów, co do zdatności tych produktów do spożycia oraz do rozpowszechniania wśród społeczeństwa dokładnych informacji, szczególnie wyjaśniających, że minimalna data ważności oznaczona jako „najlepiej spożyć przed” odnosi się do jakości, podczas gdy określenia „data przydatności do spożycia” i „spożyć do” odnoszą się do bezpieczeństwa zdrowotnego.

Ciekawymi inicjatywami jest zachęcanie do prowadzenia w supermarketach sprzedaży na wagę i w indywidualnie dopasowanych porcjach, aby ograniczyć zjawisko kupowania nadmiernej ilości żywności przez klientów oraz umożliwienie detalistom obniżenia cen świeżej żywności.

Bardzo ważną inicjatywą jest „skrócenie” łańcucha dostaw żywności poprzez propagowanie i wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na pobudzenie zrównoważonej ekologicznie produkcji na małą i średnią skalę, związaną z rynkami i spożyciem na szczeblu lokalnym i regionalnym, gdyż to właśnie rynki lokalne przyczyniają się do stabilności sektora pierwotnego. Ważne jest promowanie równowagi w sektorze surowcowym i rolnym, na przykład poprzez sprzedaż bezpośrednią, wspomniane rynki lokalne oraz wszystkie formy propagowania krótkiego łańcucha lub łańcucha niewymagającego przemieszczania się i opartego na zasadzie „zero kilometrów”. Wzrost bezpieczeństwa żywnościowego można osiągnąć, jeżeli zostanie odwrócony trend uzależnienia od globalnego systemu żywnościowego na rzecz skierowania sił i środków ku lokalnym rynkom. Zmiana kierunku w stronę rozwoju tych rynków oznacza również odbudowę równowagi między handlem a lokalną produkcją oraz świadomość, że oprócz ceny produktu ważne jest środowisko, zdrowie ludzkie i poczucie wspólnoty, budowanej przez producentów rolnych m.in. poprzez samoorganizowanie się w grupy lub w ramach spółdzielczości rolniczej.

Niezwykle istotne jest także wspieranie kampanii informacyjnych propagujących wiedzę na temat powiązań zachodzących pomiędzy konsumpcją a produkcją, na temat kosztów, odpadów, zdrowia i środowiska, a także przeprowadzanie ich od wczesnego dzieciństwa, w celu edukowania młodych ludzi o sposobie postępowania z żywnością i wykorzystywaniu jej resztek.

Skala problemu w Polsce

Szacuje się, że w naszym kraju marnuje się blisko 9 mln ton żywności rocznie (najczęściej pieczywo, ziemniaki, wędliny oraz warzywa i owoce). Ogniwem produkcji odpowiedzialne jest za marnowanie blisko 6,6 mln ton odpadów żywnościowych, gospodarstwa domowe ponad 2 mln ton (zdecydowanie częściej żywność wyrzucają osoby pracujące, mieszkające w dużych miastach), natomiast inne źródła to 0,4 mln ton. Powyższe dane sytuują Polskę na 5 pozycji państw marnujących jedzenie w UE – za Wielką Brytanią, Niemcami, Francją i Holandią. Warto tylko podkreślić, że w krajach zachodnich skala marnowania żywności jest większa wśród konsumentów, natomiast w Polsce głównym źródłem marnowania jest branża spożywcza.

Z drugiej strony ok. 4 mln osób w naszym kraju korzysta z pomocy żywnościowej w ramach unijnego mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”.

W Polsce problemem niedożywienia oraz zjawiskiem marnowania żywności zajmuje się m.in. Federacja Polskich Banków Żywności. W 2011 r. powołała Radę ds. Racjonalnego Wykorzystania Żywności skupiającą środowiska naukowe, branżowe oraz decydentów (w tym przedstawicieli Agencji Rynku Rolnego), którzy wspólnie szukają systemowych rozwiązań ograniczających skalę problemu. Nad działalnością Rady, której celem jest inicjowanie rozwiązań i pomysłów w zakresie ograniczania marnotrawienia żywności od wytworzenia do konsumpcji, honorowy patronat objął Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Marek Dyngus

► W POEZJI ZAKŁĘCI...

Deszcz

Deszcz gra mi nieznaną melodię
powoli wybija takt na parapiecie okiennym
Wiatr powtarza wciąż ten sam refren
a słowa - nie to szloch
Czemu płaczesz mój deszczu
Wietrze czemu zawodzisz
twój śpiew jest miły memu sercu
koi rany dawno już zabliznione
Ta muzyka którą słyszę
to łzy spadające
na struny moich wspomnień

Autor: Ewa Dąbrowska

Egoizm

Gdziekolwiek jestem w dzień czy w nocy
przytłacza mnie ogrom ludzkiego cierpienia
Spczywa on jak ogromny krzyż
na moich ramionach
bezlitośnie przygniatając do pyłu
starej ziemi

Cierpienie wyryte jest na twarzach ludzi
których codziennie spotykam
wędrując drogą ludzkiego bezsensu
Cierpienie jak ogromny młot wybiło piętno
na ruinach starych domów
Cierpienie zagłuszyło wewnętrzny spokój
i głos ludzkiego serca

Cierpienie zwane EGOIZMEM

Autor: Ewa Dąbrowska

Cały ten zgiełk

LEKSYKON LEGEND ROCKA

Trzymając w rękach ostatni album zespołu Black Sabbath „13” nagrany po raz pierwszy od kilkunastu lat z Ozzy Osbourne, wróciłem myślami do złotych czasów rock and rolla a tym samym do moich lat młodości.

Schyłek lat sześćdziesiątych przyniósł rewolucyjne zmiany w muzyce rockowej. Jak grzyby po deszczu pojawili się wykonawcy, którzy zaproponowali alternatywną muzykę. Był to niezły szok dla miłośników piosenek Elwisa Presleya, Franka Sinatry czy wcześniejszych dokonań The Beatles. Rozgłośnie radiowe w W. Brytani opanowane zostały przez Jimiego Hendrixa, Cream, Janis Joplin, The Doors i Led Zeppelin Młodzi ludzie z

Podobne emocje towarzyszyły występom The Doors i Janis Joplin. Na legendarnym festiwalu Woodstock wspaniałe show zaprezentowali niezwykle ekspresyjni The Who, Santana i Joe Cocker. Jednak „czarnym koniem” trzydniowej imprezy okrzyknięto zespół Ten Years After dzięki wirtuozerii Alvina Lee nazwanego przez media najszybszym gitarzystą świata.

Był to czas gdy po raz pierwszy świat jazzu i rocka znalazły wspólny język. John McLaughlin wraz z Mahawishnu Orchestra i zespół Colloseum łączyły idealnie proporcje rocka, fusion, jazzu, bluesa i muzyki klasycznej. Z kolei Frank Zappa zafascynowany twórczością kompozytorów dwudziestego wieku wykorzystał elementy muzyki klasycznej, jazzu i rocka. W Europie narodził się hard rock i rock progresywny...

W tym samym czasie w Polsce radio nadawało głównie piosenki biesiadne, ludowe i rozrywkowe. Na festiwalu piosenki polskiej w Opolu sukcesy odnosił Jerzy Połomski, Andrzej Dąbrowski i Irena Santor. Po raz pierwszy z prawdziwym rockowym brzmieniem zderzyłem się mając sześć lat gdy usłyszałem w radiu piosenkę Czesława Niemena „Płonąca stodoła” a niedługo potem diaboliczny „Fire” Arthura Browna. Wrażenie jakie wywarł na mnie głos Browna była tak silne, że

postanowiłem bliżej zainteresować się rock and rollowym brzmieniem. Niestety radio katowało mnie przebojami: No to Co, Trubadurów i Filipinek. Cały ten shit doprowadził mnie do szewskiej pasji. Dopiero dwa lata później nauczyłem się szukać w moim radioodbiorniku słynnej stacji „radia Luksemburg”. Mogłem wreszcie nadrobić zaległości w mojej edukacji muzycznej. Chłonałem muzykę jak gąbka... W latach siedemdziesiątych nastąpiła polityczna odwilż a media zdjęły embargo nałożone na muzykę rockową. Łatwiejszy był też dostęp do wymarzonych płyt analogowych i nagrań na taśmach magnetofonowych. Zmieniło się również oblicze rodzimej sceny rockowej. Na koncerty zespołu Brekaut waliły tłumy drzwiami i oknami. Wspaniałe płyty wydał Czesław Niemen z grupą Enigmatic. Po raz pierwszy publiczność usłyszała śląski zespół SBB.

W 1970 roku muzyczna prasa zachwycała się nową płytą Pink

Floyd „Dark Side of the Moon”. Muzyczne arcydzieło trafiło również do Polski. Na antenie Trójki prezentowane było wielokrotnie podobnie jak wyśmienity album Deep Purple „In Rock”. Pamiętam do dzisiaj jakie emocje towarzyszyły mi podczas słuchania po raz pierwszy utworów: „Sped King”, „Child In Time” i rewelacyjnie rozimprowowanego „The Flight Of the Rat”. „In Rock” był dziełem niepowtarzalnym, wyjątkowym i do dzisiaj traktuję tę płytę z wielkim sentymentem.

Z kolei „Dark Side of the Moon” wprowadził słuchacza w tajemniczy i mistyczny świat nie do końca odkryty. Ilekroć słuchałem tej produkcji odkrywałem coraz to nowe wątki muzyczne. Może dlatego album ten robi nadal duże wrażenie i mimo upływu 40 – tu lat od premiery cały czas jest aktualny. Po genialnym „Dark Side of the Moon” postanowiłem bardziej zgłębić tajemnicę rocka progresywnego. Rzuciłem się w wir muzyki Jethro Tull i King Crimson. Odkryłem nową muzykę z jej zawiłymi i intrygującymi płytami „Red”, „Lizard”, „In the Court of the Crimson King” i „Starless And Bible Black” słuchałem do znudzenia analizując zawiłe impresje gitarowe Roberta Frippa. Byłem zafascynowany wszystkimi kompozycjami King Crimson i pozostawałem pod wielkim wrażeniem całkowitej swobody muzycznej jej lidera.

Po koncercie Muddego Watersa podczas Jazz Jambore 76 zainteresowałem się czarnym „korzennym bluesem”. Odkryłem wykonawców, którzy podobnie jak Muddy nagrywali dla wytwórni Chess. Wśród wielu wybitnych muzyków byli między innymi: Little Walter, James Cotton, Otis Spann, Etta James i Willie Dixon. Ten ostatni muzyk i kompozytor zasłynął głównie dzięki grupie Led Zeppelin, która na swojej debiutanckiej płycie umieściła dwie kompozycje Dixona. Szczególnie utwór „You shook me” w interpretacji Roberta Planta zabrzmiał fenomenalnie.

fot. Hanna Nagórska

wypiekami na twarzy rozmawiali o lewyręcznym gitarzyście który złamał wszystkie obowiązujące kanony muzyczne. Gdy w sklepach pojawił się debiutancki album grupy The Jimi Hendrix Experience „Are you Experienced” Londyn oszalał na punkcie przybysza z za Oceanu. Na listach przebojów królowały utwory „Foxy Lady” i „Hey Joe” a w pubach i klubach rozbrzmiewały dźwięki „Red House”, „Purple Haze” albo „Third Stone from the Sun”. Od tej pory każdy młody gitarzysta chciał grać jak Hendrix na białym Fenderze Stratocaster używając przy tym przystawek typu fuz-box i wah-wah. W roku 1967 grupa Cream nagrała jedyny w swoim rodzaju longplay „Disraeli Gears” zaskakujący oryginalnością pomysłów kompozytorskich i instrumentalnych. Na płycie znalazł się utwór „Sunshine Of Your Love”, który w błyskawicznym tempie stał się przebojem. Eric Clapton, Jack Bruce i Ginger Baker wprowadzili słuchaczy do swojego świata pełnego nowych wysublimowanych dźwięków o jazzowej genezie. Popisy instrumentalne muzyków szczególnie podczas koncertów robiły na fanach piorunujące wrażenie.

fot. Hanna Nagórska

cd. Cały ten zgiełk

► LEKSYKON LEGEND ROCKA

Światowy

sukces albumu był dla zespołu zachętą do wyłożonej pracy nad kolejną płytą. Ciężka praca opłaciła się muzykom. Na rynku pojawił się longplay, który przyniósł jeden z najwspanialszych przebojów „Whole Lotta Love” okraszony wyrazistym gitarowym riffem zagranym po mistrzowsku przez Jimmy Page. Legendarna „II” zawierała jeszcze dwa kapitalne hard-rockowe numery „Heartbreaker” i „Moby Dick”. Gdy po raz

pierwszy usłyszałem piosenki Black Sabbath nie wiedziałem co mam powiedzieć. Dla kilkunastoletniego chłopaka była to mega-muzyka. Głos Osbourne brzmiał wspaniale a gitara tworzyła niebывały tajemniczy nastrój. W 1973 zespół opublikował swój piąty album zatytułowany „Sabbath Bloody Sabbath”. Utwór „A National Acrobat” słuchałem do znużenia. Podobały mi się atrakcyjne riffy i ozdobniki grane przez Tonny Iomiego. Dopiero kilka lat później zwróciłem uwagę na debiutancki album zespołu z roku 1970 „Black Sabbath”. Wszystkie kompozycje znajdujące się na krążku są doskonale zaaranżowane i

wykonane. Jednak najbardziej poruszający to tytułowy „Black Sabbath”. Utwór rozpoczynający odgłosy burzy i miarowe uderzenia dzwonów... I dzisiaj kiedy wysłuchałem najnowszej płyty Black Sabbath „13” mam wrażenia jakby czas zatrzymał się na czterdzieści lat. Głos Ozzeego doskonały, wyważone solówki Iomiego, sekcja rytmiczna też bez zarzutu. A kompozycje dojrzałe godne firmy z pod znaku „Black Sabbath”. Płytę kończą odgłosy nadchodzącej burzy i miarowe uderzenia dzwonu gdzieś w oddali.

Włodzimierz Bróz

Oddaj się muzyce! I Ogólnopolski Fetting Festiwal w Baranowie

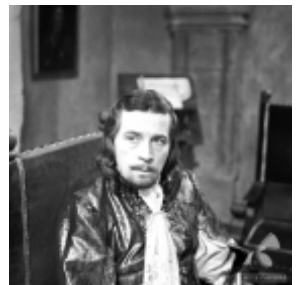
► BARANÓW

Jarosława Iwaszkiewicza. Zastąpił również kreacjami filmowymi, takimi jak np. rola Józefa Hallera w „Śmierci prezydenta” Jerzego Kawalerowicza, porucznika Kaplińskiego w „Zbrodniarzu i pannie” Janusza Nasfetera oraz tytułowy bohater w filmie „Lokis. Rękopis profesora Wittembacha” Janusza Majewskiego. W czasach okupacji niemieckiej przebywał na terenie gminy Baranów. Zainicjował on teatrzyk, który po zakończeniu działań wojennych związał się na terenie Baranowa. W uznaniu działań, jakie podejmował gmina Baranów postanowiła zorganizować wydarzenie kulturalne poświęcone Edmundowi Fettingowi.

9 listopada 2013r. w Baranowie w kościele parafialnym p.w. św. Józefa Oblubieńca N.M.P. po raz pierwszy spotkamy się w ramach Fetting Festiwal. Każdy z Was może wziąć w nim udział i wygrać duże nagrody.

Edmund Fetting był aktorem i wykonawcą utworów muzycznych, związany z telewizją, teatrem i Polskim Radiem. Wykonywał popularne piosenki filmowe. Zaśpiewał piosenkę „Ballada o czterech pancernych” oraz utwór „Przed nami Odra” pochodzące z serialu „Czterej pancerni i pies”. Piosenka „Nim wstanie dzień” z filmu „Prawo i pięść” została napisana specjalnie dla Edmunda Fettinga przez Agnieszkę Osiecką... Stworzył świetne kreacje teatralne, np. rola Hrabiego Henryka w „Nie-Boskiej komedii” Zygmunta Krasińskiego, Petersa w „Niemcach” Leona Kruczkowskiego oraz Fryderyka Chopina w „Lecie w Nohant”

F Fetting Festiwal

9 LISTOPADA 2013

Kościół św. Józefa w Baranowie

ZAPISY UCZESTNIKÓW DO DNIA 23 WRZEŚNIA 2013

INFORMACJE: 46 856 03 30

WWW.FETTINGFESTIWAL.PL

Celem festiwalu jest z jednej strony rozwijanie zainteresowań, wrażliwości estetycznej, wyobraźni, kreatywności, doskonalenie umiejętności artystycznych oraz umożliwienie grupie ludzi mających wspólne zainteresowania wyjście ze swoimi talentami ku szerszemu audytorium, z drugiej stworzenie warunków do rozbudzania aktywności kulturalnej.

Fetting Festiwal to przedsięwzięcie jedyne w swoim rodzaju, a także wyjątkowe przede wszystkim z uwagi na otwartą i wieloaspektową formę.

Do wygrania są:

- I nagroda w wysokości 5 000 zł,
- II nagroda w wysokości 3 000 zł,
- III nagroda w wysokości 2 000 zł.

Jak również nagrody rzeczowe dla każdego z uczestników. Aby wziąć udział wystarczy mieć więcej niż 14 lat i do 23 września wysłać zgłoszenie (do pobrania na www.fettingfestiwal.pl) wraz ze swoją interpretacją 2 piosenek z repertuaru, który wykonywał Edmund Fetting.

Więcej na www.fettingfestiwal.pl

Co u innych w trawie piszczy?

Zapraszamy Państwa do zapoznania się z wydawnictwami jednostek Polskiego Stronnictwa Ludowego z Polski.

TYGODNIK ZIELONY SZTANDAR

Tygodnik Zielony Sztandar
www.zielonyszandar.com

Więści Parlamentarne
www.klub.psl.pl

Biuletyn Zielonym Okiem
Koło nr 10 PSL w Łodzi

www.miaستolodz.psl.pl

Zielony Kwartalnik
Zarząd Powiatowy PSL
w Tomaszowie Lubelskim

www.psl-tomaszow.pl

Zielone Nowinki

www.facebook.com/pages/Zielone-Nowinki/147458205451253?fref=ts

Zachęcamy do odwiedzenia:

- www.psl.org.pl - strona Polskiego Stronnictwa Ludowego
- www.pslgrodzisk.pl - strona Zarządu Powiatowego PSL w Grodzisku Mazowieckim
- www.kopecandrzej.blog.onet.pl - blog Andrzeja Kopcia
- www.jedrzejczak.blog.onet.pl - blog Tomasza Jędrzejczaka
- www.twitter.com/KosiniakKamysz - Twitter Władysława Kosiniak-Kamysza - Ministra MPiPS

PS.Lider

Wydawca: Fundacja Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich Lider

Redakcja: Andrzej Kopeć, Renata Baranowska, Włodzimierz Bróż, Monika Cieślakiewicz, Ewa Dąbrowska, Marek Dyngus, Norbert Klimkowski, Anna Kryńska, Martyn Mieczkowski, Szymon Paćko, Sławomir Pietraszek, Witold Rytwiński, Ania Walczyńska.

adres: Żuków 20, 05-825 Grodzisk Maz.

e-mail: pslider@pslgrodzisk.pl

Skład: Anna Kryńska

Redakcja zastrzega sobie prawo wprowadzania zmian i skrótów w materiałach przeznaczonych do publikacji oraz publikowania wybranych artykułów w wersji elektronicznej. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca.